

6.4.2 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Tuulivoimahankkeen välittömät vaikutukset maankäyttöön ovat hyvin paikallisia, ne ilmenevät tuulivoimapuiston fyysisessä ympäristössä ja rajoittavat muuta maankäyttöä vain tuulivoimaloiden välittömässä läheisyydessään. Rakennusalueilla maa- ja metsätalousalue muuttuu rakennetuksi alueeksi, mutta suurimmalla osalla alueesta maankäyttö voi jatkua entisellään myös tuulivoimapuiston sisällä. Alueelle raivataan puustosta vapaita pystytys- ja huoltoalueita sekä huoltotieverkosto. Lisäksi voimalapaikoille valetaan maaperään soveltuvat perustukset. Osa raivatusta alueesta palautuu metsätaloukseen rakentamisen jälkeen.

Tuulivoimapuiston rakentamisen aikana vapaata liikkumista joudutaan turvallisuussyistä rajoittamaan tuulipuiston alueella sekä rakennus- ja huoltotiestöllä. Rakentamisaikana alueiden käyttöä metsästykseseen ja virkistykseen joudutaan rajoittamaan, mutta rajoitus kohdistuu pienelle alueelle ja poistuu heti rakentamisen päätyttyä. Tuulivoimalat eivät estä alueella liikkumista ja metsästystä, mutta virkistys- ja metsästysalueet voivat voimaloiden läheisyydessä pienentyä tai muuttua.

Rakentamisen aikaiset taloudelliset ja työllisyysvaikutukset voivat olla alueellisesti merkittäviä.

Rakentamisaikana vaikutukset ovat suhteellisen lyhytaikaisia ja pääasiassa paikallisia. Anhavan tuulivoimapuiston alueelle ei kohdistu asuinrakentamisen tai erityisiä muun rakentamisen tarpeita. Kaava-alueella ei ole nykyisellään asuinkäytössä olevia rakennuksia.

Hankkeen toteutuminen rajoittaa maankäyttömuotoja ainoastaan uusien mahdollisten rakennuspaikkojen osalta, koska tuulivoimaosayleiskaava-alueelle ei voi osoittaa uusia rakennuspaikkoja. Maanomistajien on mahdollista käyttää omistamiaan kiinteistöjä maa- ja metsätalousalueina tavanomaisesti.

Tuulivoimaloiden toiminnan aikana kaava-alueen maanomistajat saavat vuokraamistaan alueista vuokratuloja ja kunta kiinteistöverotuloa. Tuulivoimaa varten rakennettavat uudet huoltotiet tulevat olemaan myös maanomistajien käytössä ja parantavat alueen saavutettavuutta jatkossa.

Elinkaarensa lopuksi tuulivoimalat puretaan. Voimaloiden tekninen käyttöikä on noin 30–40 vuotta ja kaapelien vähintään 30–40 vuotta. Perustukset voidaan jättää maahan ja maisemoida tai purkaa joko osittain tai kokonaan. Voimalapaikkojen lisäksi myös nostoalueet ja alueelle rakennetut tiet voidaan tarvittaessa maisemoida. Hankkeella ei ole toiminnan lopettamisen jälkeen vaikutuksia maankäyttöön, mikäli kaikki rakenteet poistetaan. Mikäli perustuslaatat jätetään paikoilleen, voidaan vaikutuksia vähentää maisemoinnilla. Tuulivoimapuiston purkamisen jälkeen alue vapautuu muuhun maankäyttöön.

6.5 Maisema ja kulttuuriympäristö

6.5.1 Nykytila

Maiseman yleispiirteet

Suomi on jaettu kymmeneen maisemamaakuntaan, joista osa jakautuu pienempiin maisemaseutuihin. Maisemamaakuntajaon on laatinut ympäristöministeriön maisema-alue työryhmä vuonna 1992 (Ympäristöministeriö, 1992). Anhavan osayleiskaava-alue sijaitsee aivan kahden maisemamaakunnan rajalla. Kaava-alue kuuluu maisemamaakuntajaossa Itäiseen Järvi-Suomeen ja tarkemmin Lounais-Savon järviseluun. Hankealueen eteläpuolella sijaitsee Eteläisen rantamaan maisemamaakunta ja Eteläinen viljelyseutu. Alueen maisemaa leimaavat Salpausselät, jotka kulkevat alueen poikki länsi-luodesuuntaisina. Anhavan kaava-alue sijoittuu maisemarakenteessa ensimmäisen Salpausselän pohjoisrinteelle.

Maisemakuva

Osayleiskaava-alue sijaitsee aivan ensimmäisen Salpausselän pohjoispuolella Iitin, Korian ja Kouvolan asutuskeskittymien välisellä alueella (Kuva). Alueen pinnanmuodot ovat varsin vaihtelevat: korkeustaso vaihtelee noin +70 – +110 m välillä. Alue kuuluu Salpausselän pohjoispuoliseen suokeskitymään, johon sijoittuvat muun muassa Mustalamminsuu, Toittilansuu, Puusuu ja Ruokosuu. Suot ovat pääosin ojitettuja ja metsätaloustaloudessa. Osayleiskaava-alueella sijaitsee Kaakonlampi. Koillisessa alue rajautuu Ikolanlampeen ja luoteessa Urajärven Anhavanlahteen. Lounaassa sijaitsee Mustalammi. Muilta osin maisemaa hallitsevat kumpuilevat metsäalueet, joissa on paljon kiviä, lohkaraita ja jyrkänteitä. Alueen pohjoisosaan sijoittuu kaksi pientä peltolohkoa.

Osayleiskaava-alue on suurimmaksi osaksi rakentamatonta, mutta kuitenkin voimakkaasti ihmisen muokkaamaa. Alueen keskellä kulkee itä-länsisuuntainen Fingridin Korja-Heinola 1 ja 2 110 kV voimajohdot, ja lisäksi alueella on useita teitä ja polkureittejä sekä Anhavan ulkoilumaja. Osayleiskaava-alueen lounaispuolella sijaitsee yksi aktiivinen maa-ainestenottoalue (Kivistönmäen kallioalue) sekä sen sisäpuolella kaksi aluetta, joiden ottolupa on umpeutunut ja maisemointi vielä kesken. Kaava-alue rajautuu lounaassa KymiRingin moottoriurheilu- ja tapahtumakeskukseen.

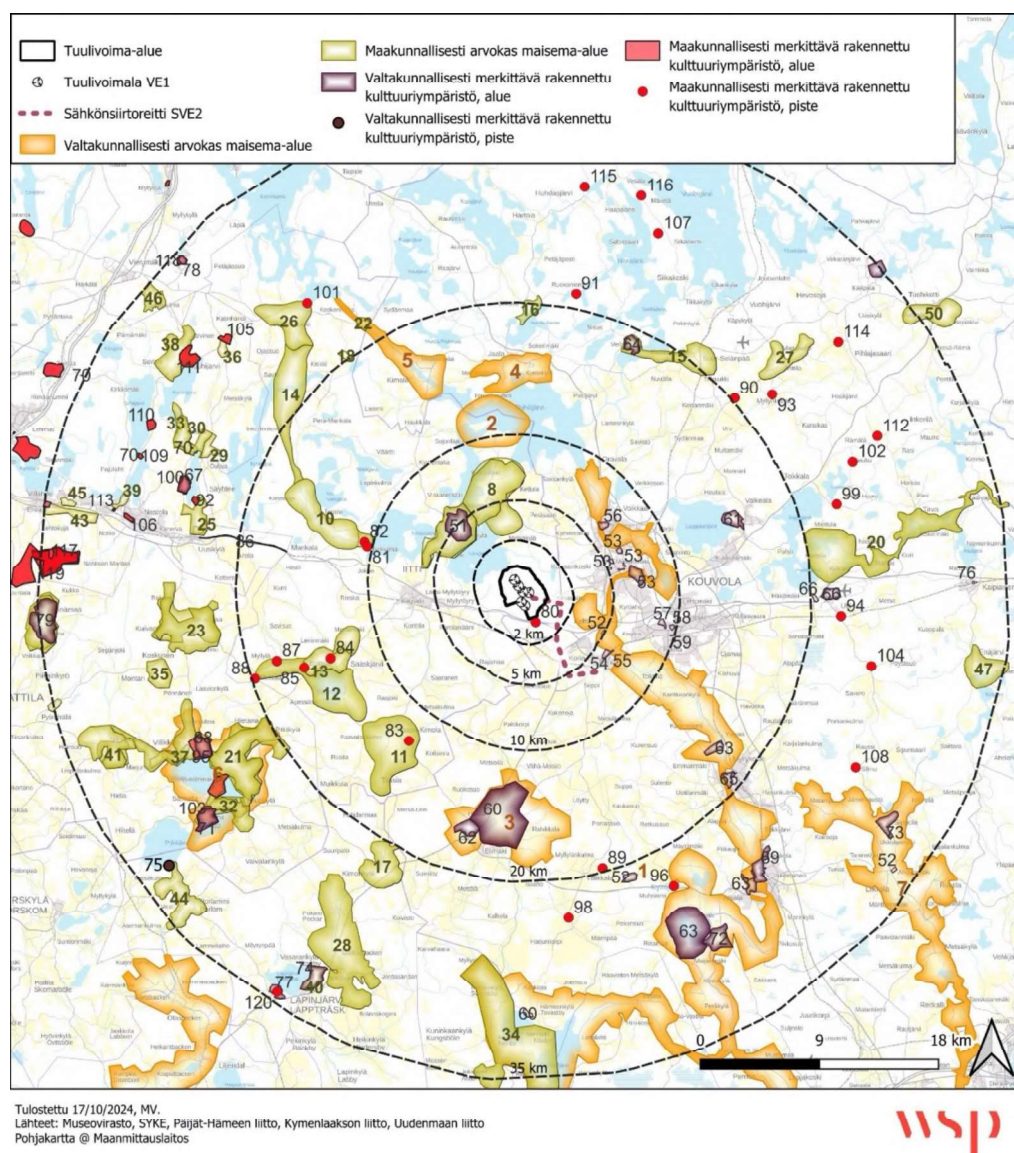
Kuva 6-8 Osayleiskaava-alueen ja sähkönsiirtoreittien sijainti. (YVA:n vaihtoehto VE1)

Osayleiskaava-alueella maanpinnan topografia on vaihtelevaa ja maanpinnankorkeus vaihtelee välillä +67...+104. Harjualueiden lisäksi kaava-alueella on suuria suoalueita.

Maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteet

Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteiden tarkastelu jakautuu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin. Hankealueen sisään ei rajaudu maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteita. Hankkeen lähialueelle (2–5 km) sijoittuu yksi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, yksi valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, yksi maakunnallisesti arvokas maisema-alue ja yksi maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Lisäksi laajemmalle tarkastelualueelle sijoittuu kaksi maailmanperintökohdetta: Verla (etäisyys noin 18 km) ja Struven ketju (etäisyys noin 31 km). Arvokohteet sijoittuvat Päijät-Hämeen, Kymenlaakson ja Uudenmaan maakuntien alueille.

Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet ja etäisyydet hankealueesta on esitetty alla olevassa kartassa (kuva 6-9) ja taulukossa (taulukko 6-1). Tarkemmat kohdekuvaukset on esitetty valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ja alle 20 km etäisyydellä hankealueesta sijaitsevista kohteista.

Kuva 6-9 Maiseman arvokohteet 35 km säteellä osayleiskaava-alueesta. (YVA:n vaihtoehto VE1)

Taulukko 6-1 Arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt osayleiskaava-alueen vaikutusalueella.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)	Etäisyys lähimmästä tuulivoimalasta	Etäisyys lähimmästä sähkönsiirtoreitistä SVE1 tai SVE2
1. Kymijokilaakson kulttuurimaisema	noin 3,5 km	noin 800 m
2. Hiidenvuoren maisemat	noin 10 km	noin 11,5 km
3. Elimäen viljelymaisema	noin 12,5 km	noin 8 km
4. Jaalan kirkonseudun kulttuurimaisema	noin 14 km	noin 15,5 km
5. Kimolan kulttuurimaisema	noin 15 km	noin 16,5 km
6. Artjärven viljelymaisema	noin 21 km	noin 22 km
7. Sippolan- ja Summanjokilaaksojen kulttuurimaisema	noin 24,5 km	noin 17,5 km
Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	Etäisyys lähimmästä tuulivoimalasta	Etäisyys lähimmästä sähkönsiirtoreitistä SVE1 tai SVE2
8. Iitin kirkonkylä – Lyöttilä (koostuu kahdesta)	noin 3,5 km	noin 5 km
9. Iitin kirkonkylä (koostuu kahdesta)	noin 4 km	noin 6 km
10. Tapola-Sitikkala	noin 11 km	noin 12,5 km
11. Haapa-Kimola	noin 12 km	noin 12 km
12. Sääskjärvi Perheniemi	noin 12,5 km	noin 15 km
13. Perheniemen kartano ja kulttuurimaisema	noin 13,5 km	noin 13 km
14. Mankalan koskiseutu	noin 17,5 km	noin 19,5 km
15. Selänpää	noin 19 km	noin 20 km
16. Siikava	noin 19,5 km	noin 20 km
17. Kimonkylän kulttuurimaisema	noin 20,5 km	noin 18,5 km
18. Koskenniskan Hautala	noin 20,5 km	noin 22,5 km
19. Artjärven kulttuurimaisema	noin 21 km	noin 21,5 km
20. Väliväylä	noin 21 km	noin 18 km
21. Ratulan ja Hietanan kylien kulttuurimaisema	noin 21 km	noin 21,5 km
22. Kimolan kanava	noin 22 km	noin 23,5 km
23. Kuivannon kylän kulttuurimaisema	noin 22,5 km	noin 23,5 km
24. Kuivannon kulttuurimaisema	noin 23 km	noin 23,5 km
25. Uudenkylän kulttuurimaisema	noin 23,5 km	noin 25 km
26. Vuolenkoski	noin 23,5 km	noin 25 km
27. Anttila	noin 24 km	noin 23 km
28. Taasianjoen kulttuurimaisema	noin 24,5 km	noin 23 km
29. Arrajoen kulttuurimaisema	noin 24,5 km	noin 26 km
30. Immilän kulttuurimaisema	noin 25,5 km	noin 27 km
31. Toivonojan kulttuurimaisema	noin 25,5 km	noin 27 km

32. Suurikylän kulttuurimaisema	noin 25,5 km	noin 26,5 km
33. Immilänjoen ja Immilän Myllymäen kulttuurimaisema	noin 26 km	noin 27,5 km
34. Kymijoen laakso - Strömforsin ruukki ja Ahvenkosken ympäristö	noin 26,5 km	noin 22 km
35. Koskusten kylän kulttuurimaisema	noin 27 km	noin 27,5 km
36. Harjumäen maisema-alue	noin 27,5 km	noin 29,5 km
37. Villikkalan kylän kulttuurimaisema	noin 27,5 km	noin 28 km
38. Ruuhijärven kylän kulttuurimaisema	noin 29 km	noin 30,5 km
39. Kirkonseudun kulttuurimaisema	noin 30 km	noin 31,5 km
40. Lapinjärven kirkonkylä	noin 31 km	noin 28,5 km
41. Niinikosken kulttuurimaisema	noin 31 km	noin 32 km
42. Niinikosken kylän kulttuurimaisema	noin 31,5 km	noin 32,5 km
43. Kankaan kulttuurimaisema	noin 32 km	noin 33 km
44. Porlamin ja Käkikosken kulttuurimaisema	noin 33 km	noin 33 km
45. Orrilanmäen kulttuurimaisema	noin 33,5 km	noin 35 km
46. Korkeen kylän kulttuurimaisema	noin 33,5 km	noin 35 km
47. Enäjärvi	noin 33,5 km	noin 28 km
48. Heinämaan kylän kulttuurimaisema	noin 35 km	noin 35,5 km
49. Heinämaan kulttuurimaisema	noin 35 km	noin 35,5 km
50. Tuohikotti	noin 35 km	noin 33,5 km
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)	Etäisyys lähimmästä tuulivoimalasta	Etäisyys lähimmästä sähkönsiirtoreitistä SVE1 tai SVE2
51. Iitin kirkonkylä	noin 4,5 km	noin 6 km
52. Kymijoen rajalinnakkeet (koostuu useasta aluerajauksesta, etäisyys lähimpään)	noin 6 km	noin 3 km
53. Kuusankosken-Kymintehtaan teollisuusympäristö (koostuu useasta aluerajauksesta, etäisyys lähimpään)	noin 6,5 km	noin 4 km
54. Korian kasarmialue	noin 7 km	noin 1 km
55. Korian sillat	noin 7,5 km	noin 2 km
56. Voikkaan tehtaat	noin 7,5 km	noin 6,5 km
57. Kouvolan kasarmialue (koostuu useasta aluerajauksesta, etäisyys lähimpään)	noin 10 km	noin 6 km
58. Kouvolan hallintokeskus	noin 11 km	noin 6,5 km
59. Kouvolan rautatievarikon alue	noin 11 km	noin 6,5 km
60. Elimäen kartanot ja viljelymaisema (koostuu useasta aluerajauksesta, etäisyys lähimpään)	noin 13,5 km	noin 9 km
61. Valkealan kirkon ja kartanon kulttuurimaisema	noin 15,5 km	noin 13,5 km

62. Mustilan arboretum	noin 16,5 km	noin 13,5 km
63. Anjalan historiallinen ympäristö (koostuu useasta aluerajauksesta, etäisyys lähimpään)	noin 18 km	noin 10 km
64. Verlan teollisuusympäristö (myös maailmanperintökohde)	noin 19,5 km	noin 19,5 km
65. Myllykosken teollisuusympäristö	noin 19,5 km	noin 12,5 km
66. Utin linnake ja varuskunta (koostuu useasta aluerajauksesta, etäisyys lähimpään)	noin 21,5 km	noin 17,5 km
67. Toivonojan kartano	noin 25,5 km	noin 26,5 km
68. Ratulan kartano	noin 26 km	noin 27,5 km
69. Anjalan paperitehdas sekä Inkeröisten kartonkitehdas ja yhdyskunta	noin 26 km	noin 18,5 km
70. Immilän, Kumian ja Seestan myllyt (koostuu useasta aluerajauksesta, etäisyys lähimpään)	noin 26,5 km	noin 28 km
71. Kinttulan kartano	noin 28 km	noin 28,5 km
72. Hurukselan kylä	noin 28 km	noin 21,5 km
73. Sippolan kirkonkylä	noin 31 km	noin 24 km
74. Lapinjärven kirkonkylä	noin 31 km	noin 28,5 km
75. Struven astemittausketju (myös maailmanperintökohde)	noin 33,5 km	noin 33,5 km
76. Kaipiaisten rautatieasema	noin 33,5 km	noin 29,5 km
77. Lapinjärven huoltola	noin 34,5 km	noin 32 km
78. Suomen urheiluopisto	noin 34,5 km	noin 36,5 km
79. Heinämaan kylä	noin 35 km	noin 35,5 km
Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt	Etäisyys lähimmästä tuulivoimalasta	Etäisyys lähimmästä sähkönsiirtoreitistä SVE1 tai SVE2
80. Tillolan taistelualue	noin 1,5 km	noin 1,5 km
81. Mankalan asuntoalue	noin 11,5 km	noin 13 km
82. Mankalan voimalaitos	noin 11,5 km	noin 13 km
83. Vuorenmäen silta	noin 13,5 km	noin 13 km
84. Perheniemen kartano	noin 15 km	noin 15,5 km
85. Kivimäen louhos	noin 17 km	noin 18 km
86. Raudanvarren kiviaita	noin 17,5 km	noin 18,5 km
87. Mylly-ympäristö	noin 19 km	noin 19,5 km
88. Yksiaukkoinen kiviholvisilta litti	noin 20,5 km	noin 21,5 km
89. Myllylän kartanoalue	noin 20,5 km	noin 15 km
90. Torasjoen silta	noin 21,5 km	noin 20,5 km
91. Umpitaipaleen tukinuittoränni	noin 22 km	noin 23,5 km

92. Uudenkylän entinen vaivaskoti	noin 24,5 km	noin 26 km
93. Anttilan mylly- ja saha	noin 24 km	noin 22,5 km
94. Utin asema	noin 23,5 km	noin 19 km
95. Ratulan kartano	noin 26 km	noin 27,5 km
96. Regina-kappeli	noin 24 km	noin 17,5 km
97. Vuorenmäen kasarmialue	noin 26 km	noin 27 km
98. Raussilan mylly- ja saha	noin 24 km	noin 18,5 km
99. Hyyryn kylä	noin 24 km	noin 22 km
100. Toivonojan kartano	noin 25,5 km	noin 27 km
101. Siltasaari	noin 26 km	noin 28 km
102. Peuhun kylä	noin 26,5 km	noin 24,5 km
103. Kinttulan kartano	noin 28 km	noin 28,5 km
104. Saveron työläisasunnot	noin 26,5 km	noin 21 km
105. Järvisen kyläkulman kulttuuriympäristö	noin 28 km	noin 30 km
106. Niinirinteen lähiö	noin 29 km	noin 30,5 km
107. Siikaniemen juoksuhaudat	noin 28,5 km	noin 29 km
108. Silmunkosken yksiaukkoinen kiviholvisilta	noin 28 km	noin 21 km
109. Kumian mylly	noin 29,5 km	noin 31 km
110. Ruuhijärven kylän kulttuuriympäristö	noin 29 km	noin 31 km
111. Kalkkolan linnavuoren kulttuuriympäristö	noin 29,5 km	noin 30,5 km
112. Rämälän kylä	noin 29 km	noin 27 km
113. Salpausselän parantola-alue	noin 30,5 km	noin 32 km
114. Pihlajasaaren kylä	noin 30 km	noin 29 km
115. Variksen kaupunki	noin 30 km	noin 31,5 km
116. Mäkelän taistelun kenttävarustus	noin 30,5 km	noin 31,5 km
117. Pensuon asutustila-alue	noin 33,5 km	noin 34 km
118. Suomen urheilupuisto	noin 34,5 km	noin 36,5 km
119. Tapiolan ja Pensuon alue	noin 33,5 km	noin 34 km
120. Lapinjärven huoltola	noin 35 km	noin 32,5 km

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA) ovat edustavimpia esimerkkejä maaseudun kulttuurimaisemista. Alueiden arvo perustuu monimuotoiseen ja kulttuurivaikutteiseen luontoon, hyvin hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan. Alueet perustuvat Alueidenkäyttölakiin, joka edellyttää, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuri- ja luonnonympäristöjen arvojen säilymisestä huolehditaan. Ympäristöministeriö on vahvistanut VAMA-aluejaon vuonna 2021.

Osayleiskaava-alueesta 35 km etäisyydelle ulottuvalle vaikutusalueelle sijoittuu seitsemän valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Näistä Kymijokilaakson kulttuurimaisema sijoittuu lähimmäksi hankealuetta etäisyyden tuulivoimaloihin ollessa lyhimmillään noin 3,5 km. Sähkönsiirtoreitit SVE1 ja

SVE2 kulkevat Kymijokilaakson kulttuurimaiseman alueella. Toinen alle 10 km etäisyydelle sijoittuva kohde on Hiidenvuoren maisemat, jonka etäisyys lähimmästä tuulivoimalasta on noin 10 km. Muut viisi maisema-aluetta sijaitsivat 10–35 km etäisyydellä osayleiskaava-alueesta.

1. Kymijokilaakson kulttuurimaisema

Arvokas maisema-alue alkaa joen suulta Pyhäjärvestä Kouvolan pohjoispuolella ja seuraa joen uomaa vaihtelevan levyisenä aina Suomenlahteen saakka. Jokilaakson arvokkaita piirteitä ovat laajat avoimet näkymät, kulttuurihistorialliset arvokohteet sekä perinteinen kylä- ja elinkeinorakenne. Kymijoen keskijuoksun rannat on asutettu pysyvästi jo 1400-luvulla. Joella on myös merkitystä historiallisena rajana: se toimi muun muassa Turun rauhan (1743) jälkeen Ruotsin ja Venäjän rajana. Viljelymaisemaan kuuluvat olennaisesti lukuisat kartanomiljöö, kuten Anjala ja Väärälä. Lukuisten koskien vuoksi Kymijoki on ollut tärkeä voimanlähde satojen vuosien ajan ja alueen teollisuushistoriaa kuvaavat ruukki- ja tehdasmiljöö. (Suomen ympäristökeskus, 2021a.)

2. Hiidenvuoren maisemat

Hiidenvuori on arvokas maisema- ja matkailukohde, jonka arvot perustuvat muinaisjäänneksiin, linnavuorihistoriaan, vesistönäkymiin ja geologisesti huomattavaan sijaintiin. Hiidenvuoren suhteellinen korkeus on 60 m ja se sijaitsee Pyhäjärven ja Pelinginselän välisellä Hiidensaarella. Graniittivuorta reunustavat Kaakkois-Suomen rapakivimassiiviin kuuluvat rapakivigraniitit ja alueen metsäluonto vaihtelee suojelluista lehdoista karuun männikköön. Vuoren laki on toiminut merkinantopaikkana, josta merkkituli on näkynyt kymmenien kilometrien päähän. Aluerajaukseen kuuluu muutamia maatiiloja ja Pyhäjärven rannalla on runsaasti loma-asutusta. Vuorelle kulkee helppokulkuinen reitti ja sen laelle on perustettu tapahtumapaikka. (Suomen ympäristökeskus, 2021a.)

3. Elimäen viljelymaisema

Elimäen viljelymaiseman ominaispiirteitä ovat kartanokulttuuri, pitkään jatkunut maanviljely, Elimäenjärven kuvio ja toisen maailmansodan jälkeinen pika-asutus. Avarat peltoalueet ovat syntyneet kuivatetun Elimäenjärven savikoille, joiden keskellä kohoaa yksittäisiä noin 40–50 m korkeita kalliomäkiä. Mustilan arboretum tuo lisänsä alueen luontoarvoihin. Alueen poikki mutkittlee Hongistonjoki, johon laskee useita puroja pelloilta. Elimäen kirkonseudun historia ulottuu 1400-luvulle ja 1600-luvun alussa alueen maisemalle ominainen kartanokulttuuri alkoi syntyä. Kartanot ovat edustavia maisemaa ja rakennusperintökohteita. Elimäenjärven kuivatus aloitettiin 1860-luvulla ja lopullisesti järvi kuivattiin 1940-luvulla uusien asukkaiden viljelymaaksi. (Suomen ympäristökeskus, 2021a.)

4. Jaalan kirkonseudun kulttuurimaisema

Jaalan kirkonkylä ja sitä ympäröivät laajat peltoalueet muodostavat eheän viljelymaisemakokonaisuuden muuten metsäisellä seudulla. Maiseman arvoihin kuuluvat avoimet peltonäkymät, sotahistorialliset kohteet sekä kirkonkylän vanha rakennuskanta ja nauhamainen kylärakenne. Kylä sijoittuu Toisen Salpausselän etelärinteelle ja laakeiden, rakentamattomien peltujen eteläpuolella avautuu Pyhäjärvi. Pysyvä asutus on syntynyt alueelle viimeistään 1400-luvulla ja kylän tuntumassa sijaitsee 1700-luvulla rakennetun linnoituksen rauniot. Kirkonkylän maisema on muuttunut Salpausselän tuntumassa voimakkaasti viime vuosikymmenten aikana leveän maantien, soranottoalueen ja uudisrakentamisen myötä. (Suomen ympäristökeskus, 2021a.)

5. Kimolan kulttuurimaisema

Kimolan kulttuurimaisemassa yhdistyvät elinvoimainen maatalous, tukinuittoon liittyvät maisemakenteet ja arvokkaat kallioalueet. Maiseman arvopiirteitä ovat peltujen yli avautuvat näkymät tukinuitokanavaan ja luonnonmaisemaan hyvin sopeutunut rakentaminen. Alueen poikki kulkeva kanava on syntynyt kallioperän murroslinjan pohjalle, joka näkyy maisemassa kalliomäkien rajaamana selväpiirteisenä laaksona. Kalliomaiden kasvillisuus on karua, mutta alempana laaksossa kasvaa rehevää ja kulttuurivaikutteista kasvillisuutta. Uittokäytössä 1960-luvulta 2000-luvulle ollut kanava on kunnostettu veneväyläksi. Kimolan kylä sijaitsee kanavan suulla Kimolanlahden etelärannalla, ja alueella on paljon loma-asutusta. Maisema-alueella sijaitsee myös yksi maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi. (Suomen ympäristökeskus, 2021a.)

6. Artjärven viljelymaisema

Artjärven viljelymaisema on Eteläisen rantamaan maisemamaakunnalle harvinainen järvimaisemakokonaisuus. Asutus on sijoittunut paikoin keskiaikaisille kyläpaikoille harjuille ja moreeniselänteille. Maiseman arvoihin kuuluvat perinteistä asutusrakennetta mukaileva rakentaminen, kartanokokonaisuudet ja perinnebiotoopit. Artjärven kirkonkylä on syntynyt kolmen järven, Villikkalanjärven, Säyhten ja Pyhäjärven, väliselle kannakselle. Alueella on kaksi 1600-luvulla syntynyttä kartanoa ja lukuisia keskiajalta periytyviä kyliä. Järvien rannoilla on laajoja viljelyalueita, joita reunustavat moreeni- ja kallioselänteet. (Suomen ympäristökeskus, 2021a.)

7. Sippolan- ja Summanjokilaaksojen kulttuurimaisema

Kulttuurimaiseman pohjan muodostavat 1600-luvun kartanokulttuurin jäänteet. Laajat ja yhtenäiset jokivarren viljelylaaksot ovat säilyneet viljelykäytössä ja niiden yhteydessä on vanhaa rakennuskantaa ja edustavia kyliä. Peltotasankoja reunustavat moreenimaat ja paljastuneet kallioseinämät. Kapeahko ja mutkitteleva Sippolanjoki sivuhaaroineen halkoo maisema-alueen pohjoisosia ja laskee Suurijärven kautta Suomenlahteen leveänä ja sameavetisenä. Kasvillisuus on rehevää ja suojeltuja kohteita on Uuperinmäen kallionaluekehto Suurijärven luoteispuolella sekä Suurivuoren jalopuumetsikkö Reitkallin eteläpuolella. Rakennetun ympäristön arvokohteita ovat Sippolan kirkonkylä, kartanokokonaisuudet ja Kymijoen rajalinnakkeet. Alueella on lukuisia muinaisjäännöksiä aina kivikaudelta teollistumisen alkuaikoihin saakka. Jokilaaksoissa harjoitetaan nykyisin viljelyn lisäksi myös hevos- ja lammastaloutta sekä pientä yritystoimintaa. (Suomen ympäristökeskus, 2021a.)

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) kuvaavat monipuolisesti rakentamisen kehitystä eri aikakausina. Kohteet perustuvat VAMA-alueiden tapaan alueidenkäyttölakiin ja ne ovat Museoviraston inventoimia ja valtioneuvoston vahvistamia. Nykyinen aluejako on otettu käyttöön 1.1.2020. RKY-kohteet antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä. Alueiden rakenne ja kylä- tai kaupunkikuva pyritään turvaamaan sekä säilyttämään jo olemassa olevia rakennuksia ja ympäristöjä. Lisäksi tavoitteena on mukauttaa mahdollinen täydennysrakentaminen ja muut muutokset arvokkaan kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin.

Anhavan ympäristöön sijoittuu runsaasti RKY-alueita, joista lähin on Iitin kirkonkylä noin 4,5 km päässä lähimmästä tuulivoimalasta. Alle 10 km etäisyydelle tuulivoimaloista sijoittuvia RKY-kohteita on yhteensä kuusi.

51. Iitin kirkonkylä

Iitin kirkonkylä on yksi maan parhaiten 1900-luvun alun asussa säilyneistä kylistä. Kirkonkylän talot sijaitsevat Kausalan kirkonohi kulkevan maantien varrella. Kirkon lisäksi kylän keskustassa ovat pappila, vanha kansakoulu, seurakuntatalo ja makasiini. Mäen päällä, kolmen järven välisellä kannaksella sijaitseva Iitin kirkko kuuluu Suomen vanhimpiin ristikirkkoihin. Kookas pappila on vuodelta 1898. Kylän maisemaan liittyy myös Lyöttilän kylä ja Kymentaan alue. (Museovirasto, 2024.)

52. Kymijoen rajalinnakkeet

Kymijoen molemmin puolin sijaitsevat rajalinnakkeet ovat Ruotsin ja Venäjän välisen rajan muistomerkkejä 1700-luvulta. Linnakkeet rakennettiin turvaamaan rajaa Turun rauhan 1743 jälkeen, jolloin raja kulki jokea pitkin. Merkittävimpiä linnakkeita ovat Ruotsulan redutti, Villikkalan linnake ja Liikkalan varustus. Lisäksi molemmin puolin jokea on linnoitteita ja vallituksia. (Museovirasto, 2024.)

53. Kuusankosken-Kymintehtaan teollisuusympäristö

Kymin ja Kuusankosken paperitehtaat perustettiin vuonna 1872, mikä oli merkittävä vaihe tuotantoalan läpimurrossa Suomessa. Tehdas yhdyskunnalla on huomattava kulttuurihistoriallinen merkitys teollisuushistorian, teollisen maiseman ja rautatieyhtiön asuinrakentamisen kannalta. Yhdyskunta sijoittuu Kymijoen molemmin puolin ja Kymintehtaan muodosta maiseman kiinnostavan kohdan. Tuotanto- ja

asuinalueiden lisäksi kokonaisuuteen kuuluu muun muassa kaupungintalo, yhtiön ammattikoulu ja kirkko. Alueella toimii kotiseututalo ja Kettumäen työvänmuseo. (Museovirasto, 2024.)

54. Korian kasarmialue

Kymijoen varrella joen ja rautatien risteyskohdassa sijaitseva Korian kasarmialue edustaa puolustusvoimien 1930-luvun arkkitehtuuria. Rakennukset sijoittuvat kehämäisesti keskustan ympärille. Vanhimmat rakennukset ovat 1900-luvun alun venäläisten tyyppiirustusten mukaisia varuskuntarakennuksia. Aluetta on täydennetty 1920- ja 30-luvuilla modernistisella arkkitehtuurilla. Elsi Borgin suunnittelema sotilaskotirakennus kuuluu kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön hyväksymään suomalaisen modernismin merkkiteosvalikoimaan. Kasarmialueen rakentaminen liittyy Venäjän keisarikunnan joukkojen keskitykseen ennen ensimmäistä maailmansotaa. (Museovirasto, 2024.)

55. Korian sillat

Kaksi Kymijoen ylittävää siltaa kertovat rautatieliikenteen historiasta ja ovat vaikuttava maisemallinen kokonaisuus. Vanhempi vuodelta 1870 peräisin oleva terässilta on yksi Suomen vanhimmista ristikosilloista ja maan ainoa keittoraudasta valmistettu silta. Ristikkosilta on toiminut sekä rautatie- että maantiesiltana ja on yksi Tiehallinnon valitsemista museosilloista. Toinen silloista on betoninen holvisilta vuodelta 1925, ja se oli Suomen ensimmäisiä suuria teräsbetonisilloja. (Museovirasto, 2024.)

56. Voikkaan tehtaات

Voikkaan tehtaات ovat osa Kymenlaakson laajaa metsäteollisuusaluetta. Paperitehdas ja puuhiomo on perustettu vuonna 1897 ja alueen vanhimmat tuotantorakennukset ovat tältä ajalta. Useat alueen rakennuksista ovat aikansa johtavien arkkitehtien suunnitteleamia. Tehdasalueeseen liittyvä kerrostaloalue on suunniteltu 1950-luvulla. Paperintuotanto on loppunut tehtaalla 2006. (Museovirasto, 2024.)

57. Kouvolan kasarmialue

Venäläisten 1910-luvulla rakentama Kouvolan kasarmialue on sijoitettu rautatieyhteyksien tuntumaan. Tiilikasarmialueen rakennuskanta on pääosin alkuperäistä ja alue jakautuu kahteen hierarkiiseen osaan. Itäosassa sijaitsevat upseerikerho, upseerien asuintalot ja ortodoksinen kirkko, lännessä ovat varsinaiset kasarmirakennukset. Alueiden väliin jää hoidettu puistomainen metsikkö. Varuskunta-alue on nykyisin kaupungin omistuksessa ja peruskorjattuja rakennuksia on muutettu mm. opetus- ja toimitiloiksi. (Museovirasto, 2024.)

58. Kouvolan hallintokeskus

Modernin hallintokeskuksen muodostavat Kouvolan keskuskirkko, kaupungintalo ja Kymen läänin virastotalo sekä niitä ympäröivät puistot. Kaupungintalo kuuluu kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön suomalaisen modernin arkkitehtuurin merkkiteosvalikoimaan. Kirkon on suunnitellut arkkitehtuurikilpailussa vuonna 1971 Arkkitehtitoimisto Jaakko ja Kaarina Laapotti. Myös vuonna 1969 valmistunut Kouvolan kaupungintalo on syntynyt kilpailun tuloksena, jonka voittivat Bertel Saarnio ja Juha Leiviskä. Kymen läänin virastotalo on Helmi Pakkala-Väinölän suunnittelema vuodelta 1954. (Museovirasto, 2024.)

59. Kouvolan rautatievarikon alue

Rautatievarikon alue on poikkeuksellisen komea kolmen veturitallin ja entisen pajan kokonaisuus Riihimäki-Vainikkala-radantien eteläpuolella. Punatiilit rakennukset ovat peräisin vuosilta 1887–1937 ja ne ovat edustava esimerkki rautatieliikennevälineiden huolto- ja kunnostusrakennuksista. Radan pohjoispuolelta lähes kaikki vanhat rakennukset on purettu. (Museovirasto, 2024.)

60. Elimäen kartanot ja viljelymaisema

Elimäen viljelymaisema on Kymenlaakson laajin yhtenäinen viljelyaukea, joka sijaitsee kuivatun Elimäenjärven alueella. 1600-luvulla Elimäenjärven ympärille muodostuneet kartanot ovat kuuluneet

Getrud von Ungernille. Moisio, Peippolan ja Mustion kartanot ovat säilyttäneet vanhaa ympäristöä ja osin rakennuskantaa. Alueella sijaitsee Elimäen kirkonkylä ja Elimäen kotiseutumuseoalue Teutjoen rannalla. (Museovirasto, 2024.)

61. Valkealan kirkon ja kartanon kulttuurimaisema

Valkealan kirkko ympäristöineen on vaikuttanut Valkealan kehitykseen 1600-luvun alusta lähtien. Kirkon ja kartanon ympärillä levittäytyy laaja kulttuurimaisema, ja rakennukset yhdistyvät toisiinsa puukujanteen kautta. Vuonna 1927 valmistunut Valkealan kirkko on Armas Lindgren ja Bertel Liljequistin suunnittelema tornillinen pitkäkirkko. Kirkko on muurattu tiilestä ja rapattu valkoiseksi. Kellotapuli on peräisin vanhemman palaneen kirkon ajalta ja se on kirkonrakentaja Juhana Salosen vuonna 1782 rakentama. Kartanon historia ulottuu 1640-luvulle. Nykyinen päärakennus on valmistunut vuonna 1856 ja sitä ympäröi kirkolta alkava, järveen rajautuva puisto. (Museovirasto, 2024.)

62. Mustilan arboretum

Mustila on Suomen vanhin arboretum sekä, lajistoltaan ja laajuudeltaan suurin. 120 ha alueella kasvaa lähes 230 eri puulajia sekä koristepensas-, köynnös- ja perennalajeja maapallon eri puolilta. Arboretumissa on yli 100 lajia ja lajiketta alppiruusuja. Mustilan kartano on osa Wrede-suvun läänitystä ja Mustilan tieteellinen tutkimus- ja koalue on ollut kansallinen luonnonsuojelualue vuodesta 1981 alkaen. (Museovirasto, 2024.)

63. Anjalan historiallinen ympäristö

Anjalan historiallinen ympäristö sijoittuu Kymijoen varteen ja sillä on merkittävä rooli kartanolaitoksen muodostumisessa, maan sotahistoriassa ja varhaisen teollisuuden syntypaikkana. Anjalan kartanon päärakennus on 1790-luvun lopulta, ja kartanoympäristön vanhasta on säilynyt 1840-luvun rakennuksia. Entisen kartanon mailla toimii nykyisin maatalousoppilaitos. Kartanokulttuuria edustavat myös Wrede-suvun kolme muuta 1800-luvun kartanoa. Anjalan kartanon maisemaa on muuttanut viereisen puuhiomon kehittyminen suurteollisuudeksi. (Museovirasto, 2024.)

64. Verlan teollisuusympäristö

1800- ja 1900-luvuilla rakennettu Verlan teollisuusympäristö on ainutlaatuinen kokonaisuus Suomen metsäteollisuuden alkuvuosilta. Verla on valittu UNESCO:n maailmanperintökohteiden listalle 1996. Tehdas on säilynyt pääosin 1800- ja 1900-lukujen vaihteen asussa ja alkuperäiset koneet antavat kuvan ajan teollisuusmiljööstä. Verlankosken rannalle on rakennettu voimalaitoksia ja patoja. Kokonaisuuteen kuuluu Jaalan kylä joen länsipuolella ja työväestön asuinalueet uoman itärannalla. Kosken yläpuolella on vedestä kohoava kallioseinä, jossa on kivikautisia maalauksia. (Museovirasto, 2024.)

65. Myllykosken teollisuusympäristö

Kymijoen rannalla sijaitsevaan Myllykosken teollisuusympäristöön kuuluu teollisuuslaitoksen lisäksi teollisuusyhdyskunta. Alueen ilmettä leimaa W. G. Palmqvistin 1920- ja 1930-luvujen arkkitehtuuri. Punatiiliset hiomo ja vesivoimalaitos ovat valmistuneet vuonna 1929 ja paperitehdas 1933. Asuinalueen talot ovat kaksikerroksisia ja kaupunkikuvaan kuuluu torialue kirkkoineen. Kymijoen ylittävä Kesäkosken silta on Tiehallinnon museosilta. (Museovirasto, 2024.)

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet edustavat maakunnan sisäisiä maiseman erityispiirteitä. Ne voivat olla harvinaisia tai hyvin säilyneitä kulttuurimaisemakohteita, jotka kuvaavat maakunnan identiteettiä ja sisäistä monimuotoisuutta. Alueilla eivät välttämättä täyty yhtä useat arviointikriteerit, kuin valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla.

Hankkeen vaikutusalueelle sijoittuu 43 maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Näistä Iitin kirkonkylä - Lyöttilä sijoittuu lähimmäksi hankealuetta, etäisyyden tuulivoimaloihin ollessa lyhimmillään

noin 3,5 km. Alle 10 km etäisyydelle sijoittuu myös Iitin kirkonkylän toinen maakunnallinen maisema-alue, josta etäisyys tuulivoimaloihin on noin 4 km.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on määritelty Kymenlaakson maakuntakaavassa 2040, Uusimaa-kaavassa 2050 ja Päijät-Hämeen maakuntakaavassa 2014. Iitin kunnan alueella sijaitsevat arvokohteet on huomioitu voimassa olevassa Iitin vaihemaakuntakaavassa Maaseutu ja luonto 2009, jonka on laatinut Kymenlaakson liitto ennen kunnan liittämistä osaksi Päijät-Hämettä. Iitin alueella sijaitsevat maakunnalliset maisema-alueet on kartoitettu vuosina 2005–2008.

8. Iitin kirkonkylä – Lyöttilä

Lyöttilän laaja viljelytasanko rajautuu järviolueisin ja sitä pirstovat mäket metsäsaarekkeet. Viljely on jatkunut alueella vuosisatoja ja merkittävimmät säilyneet rakennukset ovat peräisin enimmäkseen 1800-luvulta. Pääosa asutuksesta on sijoittunut alueen halki kulkevan kylätien varteen. Rauhanmäen tilakokonaisuus on keskeinen maisemaelementti alueella. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

9. Iitin kirkonkylä

Iitin kirkonkylän vaihteleva maisema muodostuu metsäisistä kumpareista, viljelyaukeista ja vesistöistä. Kylä sijaitsee kolmen järven välisellä kannaksella. Asutus on keskittynyt nauhamaisesti kyläraitille ja vanha rakennuskanta on säilynyt hyvin. Kirkko sijaitsee kyläraitien risteyksessä. Useita rakennuksia ja tilakokonaisuuksia on säilynyt 1800-luvulta. Kyläympäristössä on runsaasti vanhaa puustoa. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

10. Tapola-Sitikkala

Tapola-Sitikkala on yhtenäinen viljelyalue Kymijoen rannalla. Etelässä viljelyalueet ovat kapeita ja yhtenäisiä, kun taas pohjoisessa pienempiä ja metsien ympäröimiä. Asutus on keskittynyt Kymijokea seuraavan tien varrelle nauhamaisesti. Alueella on runsaasti esihistoriallisia löytöjä ja se kertoo Kymijoen ranta-alueiden asutushistoriasta. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

11. Haapa-Kimola

Haapa-Kimolan alavia peltotasankoja rajaa muutama maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva jyrkkärinteinen mäki. Alueen poikki kulkevien vanhojen kyläteiden risteyksessä sijaitsee maisemallisesti näyttävä kyläkokonaisuus, johon kuuluu useita tiloja, koulu, kaupparakennus ja työväentalo. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

12. Sääskjärvi Perheniemi & 13. Perheniemen kartano ja kulttuurimaisema

Kulttuurimaiseman muodostavat Sääskjärveä ympäröivä viljelysaukea ja Myllylän kylän jokilaakso. Viljelyaukeita rajaavat metsäiset kallioalueet, joista näyttävin on Haukkavuori. Alue on ollut huomattava viljelyalue jo 1500-luvulla ja Sääskjärven pohjoispuolella kulkee vanha kylätie. Viljelysaukeiden laitamilla sijaitsee useita maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti huomattavia tilakokonaisuuksia kuten Massi ja 1600-luvulla perustettu Perheniemen kartano. Perheniemen kartano sijaitsee edustavalla paikalla Sääskjärven pohjoisrannalla. Kartano on toiminut evankelisena opistona vuodesta 1979. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

14. Mankalan koskiseutu

Loivasti kumpuileva viljelyalue viettää toiselta Salpausselältä etelään ja kaakkoon. Peltojen lomassa on kummuilla sijaitsevia asutus- ja metsäsaarekkeita. Vuolenkoski oli 1500-luvulla Iitin suurin kylä ja ympäristössä on paljon esihistoriallisia jäänteitä sekä merkkejä uittohistoriasta. Alueen maisemallisen solmukohdan muodostaa Vuolenkoski, jossa Kymijoki leikkaa Toisen Salpausselän. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

15. Selänpää

Selänpään kulttuurimaisemaa hallitsevat laajat viljelyaukeat. Peltaja rajaavat toisen Salpauselän harjumuodostumat sekä metsät. Alue ulottuu Verlan RKY-alueelta Suur-Selänpään alueelle. (Kymenlaakson liitto, 2020.)

16. Siikava

Siikavan kylään johtava Mäntyharjuntie mutkittelee Iso-Ruhmaksen ja länsipuolen Iso Tervajärven ja Relusjärven välissä. Anttilanlahden kohdalla tie haarautuu Siikavantieksi. Maisemaa luonnehtivat jylhät kalliot sekä ajoittain avautuvat avoimet järvinäkymät. Kylässä maisema on pienipiirteistä viljelymaisemaa. Siikavassa ei ole aikoinaan suoritettu isojakoa, joten viljelymaisema muodostuu viljelysten, rakennusten ja metsäalueiden mosaiikista. (Kymenlaakson liitto, 2020.)

Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt edustavat maakunnalle tyypillistä rakennuskantaa eri aikakausilta. Pääpaino on arvokkaalla rakennusperinnöllä, mutta kohteilla on usein myös kaupunki- tai kyläkuvallinen merkitys. Kohteet on merkitty maakuntakaavaan ja niiden arvot on otettava huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Osayleiskaava-alueen sisälle ei sijoitu maakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Lähin kohde on Tillolan taistelualue, joka sijaitsee noin 1,5 km päässä lähimmästä tuulivoimalasta. Muut maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt sijaitsevat yli 10 km etäisyydellä.

Tässä kappaleessa on kuvattu Uusimaakaavan 2050, Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 ja litin vaihemaakuntakaavan 2009 pistemäiset ma -merkinnän kohteet (kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue). Lisäksi on esitetty Päijät-Hämeen maakuntakaavan 2014 ma -merkinnän aluemaaiset kohteet, joiden perusteena on rakennetun kulttuuriympäristön suojelu. Päijät-Hämeen maakuntakaavassa ei ole pistemäisiä ma -kohteita ja muissa maakuntakaavoissa ei ole aluemaisia kohteita.

80. Tillolan taistelualue

litin vaihemaakuntakaavan 2009 kohdetta nro 1051 ei ole kuvailtu tarkemmin liitteissä eikä Kymenlaakson kulttuurimaisemakartoituksessa, jota käytettiin lähteenä muiden litin alueen arvokohteiden kuvauksiin. Kohde sijaitsee Tillolan taistelupaikan muinaisjäännösalueella, jossa käytiin Kustaan sodan aikana (1788–1790) taistelu Ruotsin ja Venäjän armeijoiden välillä. Alueella on painanteita, kivi- rökkiöitä ja muistomerkki. (Museovirasto, 2024.)

81. Mankalan asuntoalue

Mankalan voimalaitoksen pientaloalue rakennettiin 1950-luvulla. Työntekijöiden asuinrakennuksia on jäljellä kaksi. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

82. Mankalan voimalaitos

Mankalan voimalaitos on 1950-luvulla rakennettu patosilta. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

83. Vuorenmäen silta

Vuorenmäen silta on vuonna 1840 rakennettu kaksiaukkoinen kiviholvisilta. Silta sijaitsee Haapa-Kimolan maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

84. Perheniemen kartano

1600-luvulla perustettu Perheniemen kartano sijaitsee edustavalla paikalla Sääksjärven pohjoisrannalla osana Sääksjärvi Perheniemen maakunnallista maisema- aluetta. Vuonna 1875 rakennettu päärakennus C.A. Edelfeltin suunnittelema. Kokonaisuuteen kuuluu myös muita 1800-luvulta säilyneitä

rakennuksia. Kartano on toiminut evankelisena opistona vuodesta 1979. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

85. Kivimäen louhos

litin vaihemaakuntakaavan 2009 kohdetta nro 1053 ei ole kuvailtu tarkemmin litin vaihemaakuntakaavan 2009 liitteissä eikä Kymenlaakson kulttuurimaisemakartoituksessa, jota käytettiin lähteenä muiden litin alueen arvokohteiden kuvauksiin.

86. Radanvarren kiviaita

1860-luvun nälkävuosina rakennetun radanvarren kiviaidan pystyttivät hätäaputoiminä aloitetun Hämeenlinna-Pietari-radnan rakentajat. Matala aita seuraa junarataa noin 10 km pituudelta Udestakylästä Haarakylään. Aita on paikoitellen hävinnyt. (Päijät-Hämeen liitto, 2006.)

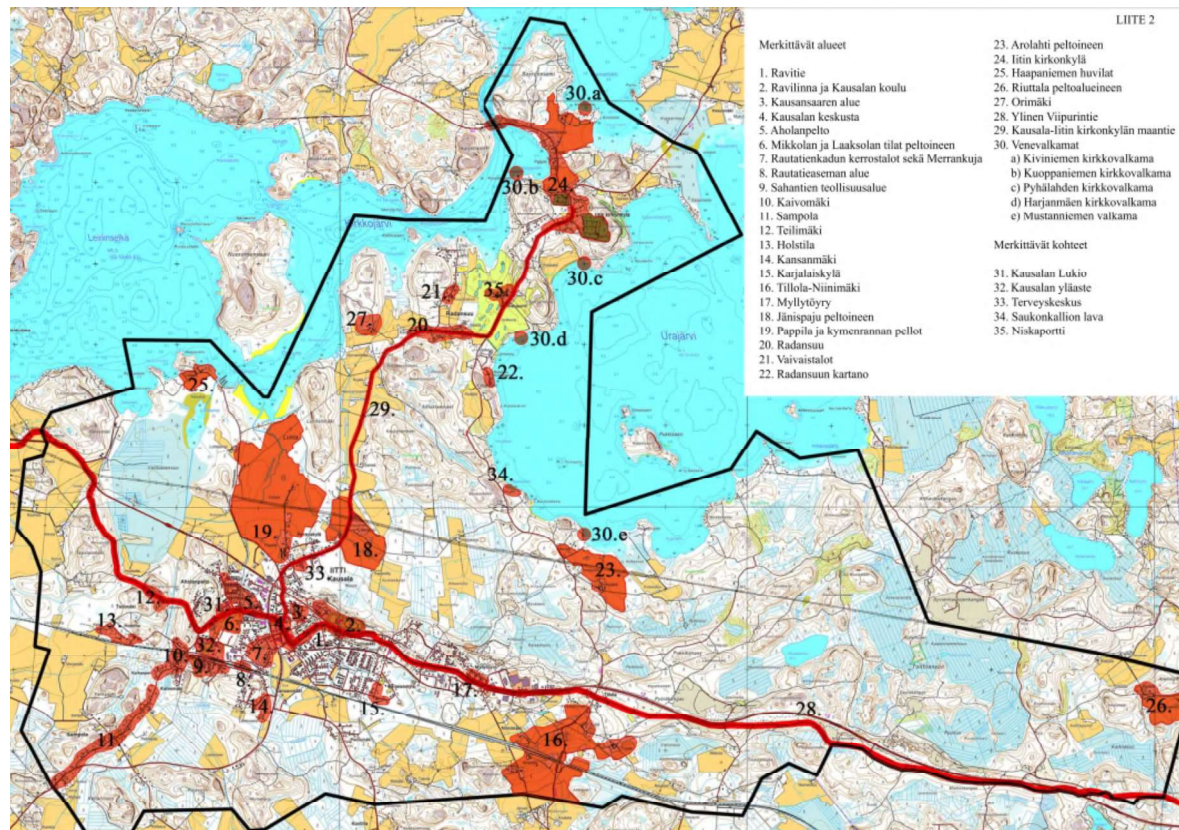
87. Mylly-ympäristö

Sääskjärvi-Perheniemen maakunnallisella maisema-alueella sijaitsevaan kokonaisuuteen kuuluvat mylly, saharakennus, myllyuoma, patolaitteet ja kaksi kivisiltaa. Alue on merkittävä myllyrakennuksien ja rakenteiden kokonaisuus, ja se tunnetaan myllynpaikkana jo 1700-luvulta. (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, 2008.)

Paikallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

litin kunnan paikallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä on selvitetty julkaisussa litin Kirkonkylän-Kausalan osayleiskaavan rakennuskulttuuriselvitys 2009–2010 (Lahden ammattikorkeakoulu 2010). Selvityksessä on mukana 35 paikallisesti arvokasta kohdetta, joista litin kirkonkylä on nykyisin valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY).

Osayleiskaava-alueen sisälle ei sijoitu paikallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Kaikki selvityksen kohteet sijaitsevat alle 10 km etäisyydellä hankealueesta, ja ne näkyvät kartalla (Kuva). Osayleiskaava-aluetta lähin kohde on Ylinen Viipurintie (nro 28, etäisyys lähimpään voimalaan noin 1 km), joka kulkee kaava-alueen eteläreunan läheisyydessä. Tie on yksi Suomen kolmesta keskiaikaisesta pääreitistä, joka kulkee Hämeenlinnasta Salpausselän harjuja pitkin Lappeenrantaan ja sieltä Viipuriin. Muut lähialueen kohteet ovat Riuttala peltoalueineen (nro 26, etäisyys lähimpään voimalaan noin 2,5 km), Arolahti peltoineen (nro 23, etäisyys lähimpään voimalaan noin 3,5 km), Tiihola-Niinimäki (nro 16, etäisyys lähimpään voimalaan noin 4 km), Mustanniemen venevalkama (nro 30, etäisyys lähimpään voimalaan noin 4 km) sekä Saukonkallion lava (nro 34, etäisyys lähimpään voimalaan noin 4,5 km). Saukonkallion lava on tanssi- ja tapahtumakäytössä.

1. Ravitie	21. Vaivaistalot
2. Ravilinna ja Kausalan koulu	22. Radansuun kartano
3. Kausansaaren alue	23. Arolahti peltoineen
4. Kausalan keskusta	24. Iitin kirkonkylä
5. Aholanpelto	25. Haapaniemen huvilat
6. Mikkolan ja Laaksolan tilat peltoineen	26. Riuttala peltoalueineen
7. Rautatiekadun kerrostalot sekä Merrankuja	27. Orimäki
8. Rautatieaseman alue	28. Ylinen Viipurintie
9. Sahantien teollisuusalue	29. Kausala-Iitin kirkonkylän maantie
10. Kaivomäki	30. Venevalkamat
11. Sampola	a. Kiviniemen kirkkovalkama
12. Teilmäki	b. Kuopaniemen kirkkovalkama
13. Holstila	c. Pyhälahden kirkkovalkama
14. Kansanmäki	d. Harjanmäen kirkkovalkama
15. Karjalaiskylä	e. Mustanniemen valkama
16. Tillola-Niimimäki	31. Kausalan lukio
17. Myllytöyry	32. Kausalan yläaste
18. Jänispaju peltoineen	33. Terveyskeskus
19. Pappila ja Kymenrannan pellot	34. Saukonkallion lava
20. Radansuu	35. Niskaportti

Kuva 6-10 Paikallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet Iitin Kirkonkylän-Kausalan alueella. (Kartta: Iitin Kirkonkylän-Kausalan osayleiskaavan rakennuskulttuuriselvitys 2009–2010.)

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat

Perinnemaisemat eli perinnebiotoopit ovat uhanalaisia luontotyyppisiä, jotka ovat syntyneet perinteisen maatalouden aikakaudella siitä lähtien, kun maanviljely ja karjatalous alkoivat vakiintua Suomessa. Kartalla (kuva 6-11) ja taulukossa (Taulukko 6-2) on esitetty inventoidut perinnebiotoopit 35 km säteellä osayleiskaava-alueesta. Yhteensä tarkastelualueelle sijoittuu 11 valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokasta perinnemaisemakohdetta. Lähimmät arvokkaat perinnemaisemat sijoittuvat noin 12 km etäisyydelle kaava-alueesta. Tietojen puutteellisuuden vuoksi kohdekuvauksia ei esitetä.